

De sociale ontwikkeling van kinderen

Amsterdam, april 2017, jaargang 10, nr. 1

Universiteit van Amsterdam

Beste ouders,

Met deze nieuwsbrief willen wij u weer op de hoogte stellen van de ontwikkelingen binnen het onderzoek 'De sociale ontwikkeling van kinderen'. Inmiddels zijn wij helemaal klaar met de dataverzameling van de 7,5-jaarsmeting, wat tevens voorlopig ons laatste meetmoment is. Wat een mijlpaal! In deze nieuwsbrief komen voorlopige onderzoeksresultaten van dit meetmoment aan bod, de nieuwe ontwikkelingen met betrekking tot medewerkers en afronding van het onderzoek. In de zomer zullen wij nog een afsluitende nieuwsbrief sturen met nog meer onderzoeksresultaten van de gehele studie. Wij wensen u veel leesplezier toe!

Medewerkers

We houden u graag op de hoogte van veranderingen binnen ons onderzoeksteam, zoals Marijke die net gepromoveerd is.

Marijke

De afgelopen vier jaar heb ik promotieonderzoek gedaan naar de samenwerking tussen vaders en moeders in het bijzijn van hun kind, en de invloed van angsten van ouders en kinderen op deze samenwerking. Op 3 maart jl. ben ik gepromoveerd op mijn proefschrift "Coparenting and Child Anxiety".

Nu werk ik als docent bij de bachelor opleiding Pedagogische Wetenschappen. Daarnaast ben ik als postdoc betrokken bij het afronden van het onderzoek 'De sociale ontwikkeling van kinderen'.

Een aantal feiten op een rijtje

De afgelopen jaren hebben we gezinnen zien groeien en kunnen volgen, maar o.a. door verhuizing zijn er helaas ook gezinnen gestopt met deelname aan ons onderzoek. De voormeting zijn wij begonnen met 150 stellen, zwanger van hun eerste kindje. De 7,5-jaarsmeting hebben wij afgerond met 113 gezinnen. Leuk feitje:

- in de tussentijd zijn er maar liefst 134 broertjes en zusjes bijgekomen! En wist je dat:
- de gemiddelde leeftijd van vaders en moeders bij het eerste meetmoment respectievelijk 35 jaar 32 jaar was?
- het opleidingsniveau van vaders en moeders die meededen gemiddeld tussen MBO en HBO lag?

Bovendien...

Met zo veel enthousiaste gezinnen waren er ook veel enthousiaste studenten nodig bij de uitvoering van het onderzoek. In totaal hebben er in 10 jaar tijd 161 studenten en medewerkers meegeholpen. Al deze betrokkenen hebben zo goed mogelijk geprobeerd de verschillende taken, interviews en opnames altijd op eenzelfde manier uit te voeren en op te nemen. En last but not least, er zijn in totaal nog 40 mannen geweest in de rol van 'onbekende man' tijdens de labbezoeken.

	Labbezoek		Huisbezoek	Telefonisch interview		Vragenlijst A		Vragenlijst B	
	Vader	Moeder		Vader	Moeder	Vader	Moeder	Vader	Moeder
Voormeting	x	x	x	149	148	150	148	150	147
4 maanden	129	128	131	x	x	127	128	116	119
1 jaar	125	125	127	x	x	119	122	116	118
2,5 jaar	115	117	122	x	x	112	117	110	110
4,5 jaar	110	110	x	111	114	107	107	100	101
7,5 jaar	93	96	93	96	98	92	101	86	94
Totaal	572	576	473	356	360	707	723	678	689

Tabel 1. Overzicht aantallen per meetmoment

In bovenstaande tabel vindt u de cijfers behorende bij de aantallen bezoeken, interviews en vragenlijsten door de jaren heen (Tabel 1). Een geweldige totaalscore!

Resultaten

Van de lab- en huisbezoeken zijn video-opnames gemaakt. Daarnaast zijn telefonische interviews afgenomen en vulde u vragenlijsten in. Inmiddels is er weer een nieuw deel van de opnames en vragenlijsten geanalyseerd. Hieronder volgen de laatste uitkomsten van onze analyses.

Overdracht van verlegenheid in sociale situaties

Kinderen leren hoe je je sociaal kan gedragen o.a. door te kijken naar hoe mensen zich gedragen in sociale situaties en dit na te doen. Hierbij gebruiken ze belangrijke figuren in hun leven als voorbeeld, vaak hun ouders. Ouders kunnen dus een rol spelen in de sociale ontwikkeling van hun kinderen en de manier waarop kinderen met hun verlegen gevoelens leren omgaan.

Er zijn twee manieren om verlegenheid te uiten: een positieve en een negatieve manier. Positieve verlegenheid is het afwenden van blik en/of hoofd maar dan tijdens een positieve gezichtsuitdrukking.

Kinderen kunnen positieve verlegenheid gebruiken als een manier om voorzichtig contact te zoeken met mensen. Negatieve verlegenheid is vaak het afwenden van blik of/en hoofd tijdens een negatieve gezichtsuitdrukking. Wanneer kinderen negatieve verlegenheid laten zien, ervaren ze een angstig en onplezierig gevoel. Hierbij trekken kinderen zich terug uit een sociale interactie zonder een glimlach. Uit eerder onderzoek is gebleken dat kinderen die vaak negatieve verlegenheid laten zien het vaak lastiger vinden om zich te verplaatsen in anderen en sociale situaties te begrijpen. Dit wordt ook wel Theory of Mind genoemd.

In dit onderzoek is bekeken of kinderen van ouders die verlegen trekken vertonen in sociale situaties zelf minder verlegen zijn als zij een sterk ontwikkelde Theory of Mind hebben.

Uit de resultaten bleek dat een negatieve verlegenheid bij kinderen minder vaak voorkwam als hun moeder ook minder verlegen was in sociale situaties. Bij deze kinderen bleek ook dat ze het niet lastig vonden om zich te verplaatsen in een ander. Bij vaders werden deze resultaten niet gevonden. Mogelijk kan het verschil tussen vaders en moeders verklaard worden doordat moeders vaak meer betrokken zijn bij sociale activiteiten

terwijl vaders meer bij spel gerelateerde activiteiten betrokken zijn.

Uitdagend opvoedgedrag van ouders

Uitdagend opvoedgedrag van ouders bestaat uit gedrag waarin ouders hun kind op een speelse manier uitdagen. Dit kan het zelfvertrouwen van hun kind bevorderen. Het kind leert zo om risico's te nemen en spannende situaties te overkomen. Uitdagend gedrag is op te delen in fysiek en verbaal uitdagend gedrag. Zo zijn plagen en stoeien bijvoorbeeld vormen van fysiek uitdagend gedrag.

Uit eerder onderzoek is gebleken dat ouders minder uitdagend opvoedgedrag laten zien als ze meer bezorgd zijn. In ons onderzoek is bekeken of dit in onze groep ook zo is. Daarnaast is onderzocht of kinderen minder verlegen zijn in nieuwe situaties als ze op eerdere leeftijd uitdagend opvoedgedrag van hun ouders hebben ervaren.

Voor het meten van uitdagend opvoedgedrag hebben wij opnames van spelletjes geanalyseerd van toen de kinderen 4,5 jaar oud waren. Bezorgdheid van ouders hebben wij gemeten met een interview. Tenslotte is verlegenheid van het kind voor nieuwe situaties gemeten aan de hand van de reactie van het kind tijdens twee onbekende situaties in de 7,5-jaarsmeting.

Na analyse van de gegevens werd gevonden dat moeders minder fysiek uitdagend opvoedgedrag lieten zien als ze van zichzelf meer bezorgd waren. Dit werd echter niet gevonden bij vaders. Aan de andere kant vonden we dat zowel vaders als moeders verbaal uitdagend bleven ook al waren zij van nature meer bezorgd ingesteld. Tenslotte werd gevonden dat kinderen die op 4,5 jarige leeftijd meer werden uitgedaagd door hun ouders, minder verlegen waren in nieuwe situaties op 7,5 jarige leeftijd. Bij vaders ging het hierbij met name om fysiek uitdagend opvoedgedrag en bij moeders om verbaal uitdagend opvoedgedrag.

Dit verschil kan voortkomen uit het gegeven dat moeders vaak een zorgzame rol hebben binnen de opvoeding en daarbij meer verbaal dan fysiek opvoedgedrag gebruiken. En deze kunnen ze beter kwijt in verbaal uitdagend opvoedgedrag.

Mogelijkheid vervolgonderzoek 12-jarige leeftijd

Dit onderzoek naar verlegenheid en zelfvertrouwen bij kinderen begon allemaal al tijdens de zwangerschap. Destijds nog met het idee een aantal meetmomenten te doorlopen tot de kleuterleeftijd van uw kind. Na het verkrijgen van een nieuwe subsidie hebben wij nog een meetmoment af kunnen nemen, toen de kinderen in de leeftijd van 7,5 jaar waren. Elk stapje in de tijd die er bij komt, maakt de studie nóg interessanter en zorgt ervoor dat er steeds meer inzicht komt in het ontwikkelingsproces van verlegenheid en zelfvertrouwen van kinderen. Voorlopig is er een einde gekomen aan dit onderzoek, maar we vinden het fantastisch interessant om de ontwikkeling van uw kind te blijven volgen.

Het onderzoeksteam denkt momenteel na over mogelijkheden voor vervolgonderzoek. De volgende belangrijke leeftijd in de ontwikkeling van het kind is rond de 12 jaar, het eindstation van de kindertijd en begin van de adolescentie. Een heel spannende tijd! Mocht dit doorgaan, dan zullen we u tegen die tijd benaderen met de vraag of jullie weer/nog mee willen doen.

Documentaire over het onderzoek

Ter afsluiting van 10 jaar onderzoek zijn wij momenteel bezig met het maken van een documentaire. Hierin komen onder andere onderzoekers en ouders aan het woord en wordt er een kijkje genomen in de wereld van ons UvA Family Lab. De release verwachten wij in de zomer van dit jaar. Voordat dit zover is wordt u hiervan op de hoogte gebracht.

Indien wij hiervoor opnames van u en/of uw kind willen gebruiken vragen wij u eerst om toestemming. Heeft u interesse om geïnterviewd te worden? Mail dan naar socialeontwikkeling@uva.nl.

Nieuw onderzoek

In de 'Happiest baby' studie van de Universiteit van Amsterdam wordt onder andere door Eline Möller onderzocht hoe huilende baby's gekalmeerd kunnen worden en of ze een troostreflex hebben. Voor deze studie zoeken de onderzoekers 100 ouders met een gezonde baby tussen de 0 en 6 maanden. Als bedankje leren de onderzoekers de Happiest Baby-methode aan, zodat ouders die zelf ook thuis bij het troosten van de baby kunnen toepassen. Wil je meedoen aan het onderzoek of ken je misschien iemand die mee zou willen doen aan de studie? Of heb je misschien nog wat vragen over de studie? Je kan vrijblijvend contact opnemen met Eline Möller via e.l.moller@uva.nl. Ook kun je de website bezoeken: www.happiestbaby.nl.

Dank en contactgegevens

Wij willen u wederom bedanken voor uw inzet en bijdrage aan dit onderzoek.

Mocht u nog vragen hebben dan kunt u contact opnemen met:

Lucia Willems & Stephanie Mizrahi
Universiteit van Amsterdam
Onderzoek 'De sociale ontwikkeling van kinderen'.
Postbus 15776
1001 NG Amsterdam
O.v.v. C2524.0438.01

Tel. Lucia: 020 525 7010
Tel. Stephanie: 020 525 7005
Email: socialeontwikkeling@uva.nl
Website: www.sociale-ontwikkeling.nl